

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ammatillisen koulutuksen kehittämisen hankepäivä 20.4.2020

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Kurt Torsell

Tänään:

Lyhyt katsaus hankkeeseen

Aikataulu

Lakiluonnos

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Entistä laajemman oppivelvollisuuden on tarkoitus astua voimaan vuonna 2021. Lakia on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, joiden **oppivelvollisuus nykyisen lain mukaan päättyy vuonna 2021**.

Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä-

pj Opetusministeri Li Andersson

Projektiryhmä pj Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö OKM

Laaja-alainen seurantaryhmä pj Eeva-Riita Pirhonen (ylijohtaja), Mika Tammilehto (ylijohtaja) ja Tiina Silander (johtaja) – OKM

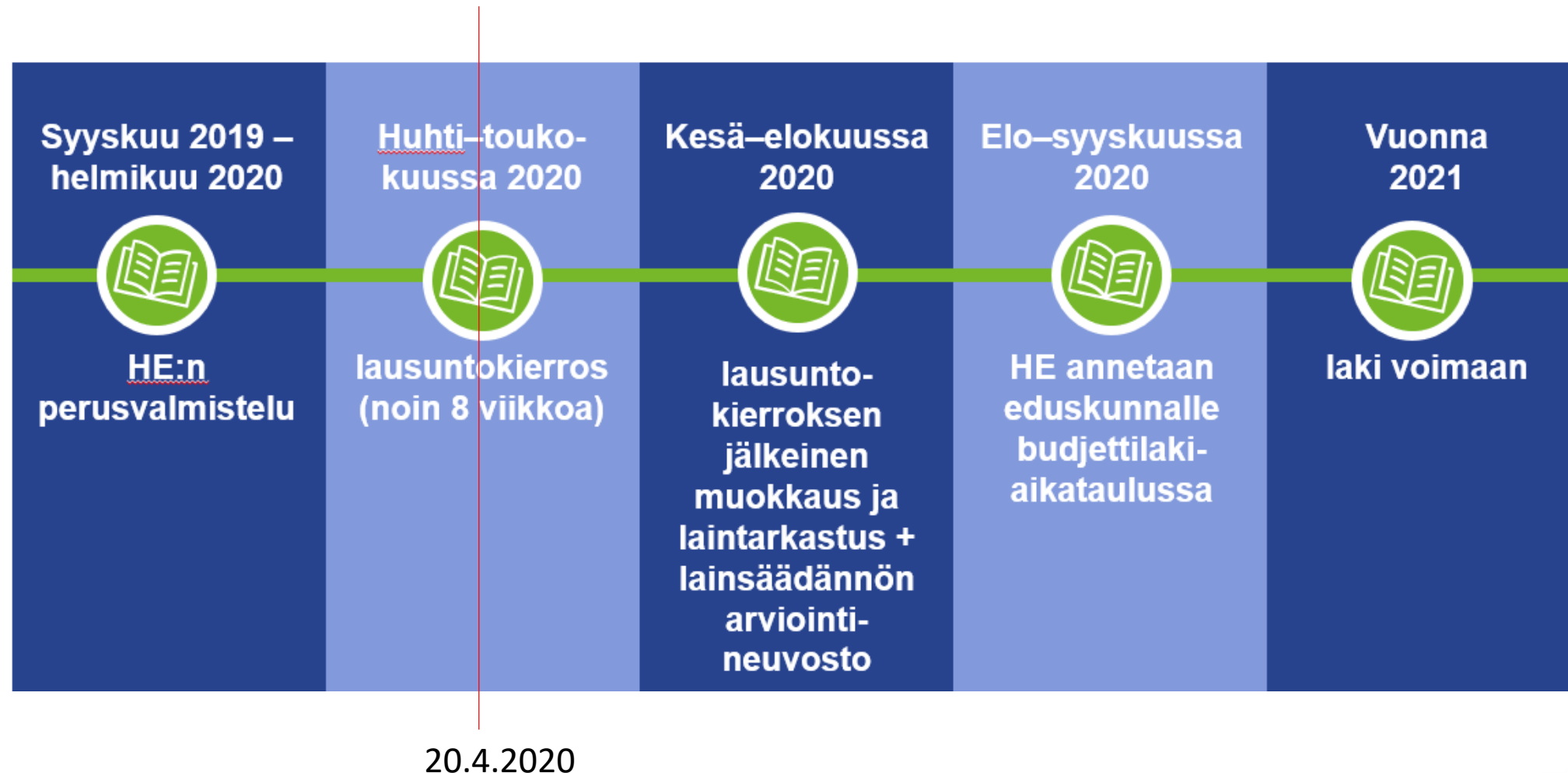
- Suuntaviivat:

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/44da6a8c-2143-4148-96de-5804d201dac9/74113723-bb97-4008-8b03-02800a47c6a5/ESITYS_20191202112358.pdf

- Lakiluonnokset:

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/44da6a8c-2143-4148-96de-5804d201dac9/a17d9e3f-e910-4c85-be33-8ee43dca1e12/MUISTIO_20200326144152.pdf

Alustava aikataulu

20.4.2020

”Oppivelvollisuuden laajentamisen valmistelu jatkuu suunnitelman mukaisesti”

Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä käsitteli 25.3. oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyviä pykäläluonnoksia.

*”Ministeriryhmä painotti, että oppivelvollisuuden laajennus on merkittävä investointi nuorten, koko yhteiskunnan ja kestäväen kasvun tulevaisuuteen. **Koronaepidemia ei ole syy lykätä nuorten ja koko Suomen tulevaisuuden kannalta tarpeellisia tulevaisuusinvestointeja ja uudistuksia**, vaan lisää päinvastoin niiden tarvetta ja ajankohtaisuutta.*

Tavoitteena on turvata kaikille tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys. Oppivelvollisuuden laajentamisella nostetaan hallitusohjelman mukaisesti väestön osaamis- ja koulutustasoa, kavennetaan oppimiseroja ja lisätään koulutuksellista tasa-arvoa. Tämä on entistäkin tärkeämpää, jotta yksilöt, yhteisöt ja talous voivat mahdollisimman nopeasti toipua koronaviruksen aiheuttaman epidemian vaikutuksista.”

(OKM 27.3.2020)

Lakiluonnos

4 § Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen jälkeen

- Lukiokoulutuksen oppimäärä tai ammatillinen perustutkinto (myös ammattitutkinto)
  - **Uusi nivelvaiheen koulutus: Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus**
    - perusopetuksen lisäopetus
    - ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus
    - lukiokoulutukseen valmistava koulutus
- TELMA eli työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus
- Vapaan sivistystyön oppivelvollisille suunnatut pitkät linjat (enintään yhden vuoden ajan)

7 § Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen

Oppivelvollisen hakemuksesta

Päätöksen tekee koulutuksen järjestäjä (jos on opiskelijana) tai asuinkunta (jos ei opiskelijana)

Syyt:

1. oppivelvollisuuden suorittamisen estävä pitkäaikainen sairaus tai vamma
2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa
3. vähintään kuukauden kestävä tilapäinen ulkomailla oleskelu

9 § Huoltajan valvontavastuu

Oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

17 § Sanktiosäännös:

- Jos oppivelvollisen huoltaja tahallaan tai törkeää huolimattomuuttaan laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttämistä, hänet on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon.

Yhteistyö huoltajan kanssa:

- Perusopetuksen järjestäjän ilmoitettava huoltajalle, jos oppivelvollinen ei ole perusopetuksen jälkeen aloittanut koulutuksessa
- Koulutuksen järjestäjän ilmoitettava huoltajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti
- Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, selvitetään vaihtoehtoja yhdessä huoltajan kanssa
- Koulutuksen järjestäjän ilmoitettava huoltajalle, jos oppivelvollinen on keskeyttänyt opintonsa

10 § Hakeutumisvelvollisuus

11 § Ohjaus ja valvonta

9. vuosiluokan keväällä

- perusopetuksen järjestäjä ohjaa ja valvoo
- jatko-ohjausvelvoite ilman opiskelupaikkaa jääneille koko kesän ajan
- **vastuu siirtyy asuinkunnalle OKM:n vuosittain päättämänä ajankohtana elokuun lopussa**, jos oppivelvollisella ei ole opiskelupaikkaa toisen asteen koulutuksessa

10 § Hakeutumisvelvollisuus

11 § Ohjaus ja valvonta

Nivelvaiheen koulutusten (esim. valmentava koulutus) päättyessä

- nivelvaiheen koulutuksen järjestäjä ohjaa ja valvoo
- jatko-ohjausvelvoite kesän ajan (kuten perusopetuksen päättäneet) tai kuukauden ajan koulutuksen päättymisestä

Jos aikoo keskeyttää jo aloittamansa koulutuksen

- koulutuksen järjestäjä ohjaa ja valvoo
- ei voida katsoa eronneeksi oman ilmoituksen perusteella, jos ei ole uutta opiskelupaikkaa

Oppivelvollisen **on hakeuduttava** koulutukseen **ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä**

Ohjaus ja valvonta – mistä tiedot?

Opiskelijavalintarekisteristä **tiedot hakeutumisesta** sekä **opiskelupaikan saamisesta ja vastaanottamisesta**

- tiedot niistä koulutuksista, joihin haetaan yhteisten hakujen kautta
- ulkopuolella koulutus, johon haetaan suoraan oppilaitokseen (esim. kansanopistot, vieraskielinen ammatillinen koulutus, oppisopimuskoulutus)
- perusopetuksen järjestäjän mahdollista saada jo nyt ns. opo-raportti, jossa tiedot ko. oppilaitoksen opiskelijoiden opiskelijavalinnan tilanteesta

Ohjaus ja valvonta – mistä tiedot?

Koski-tietovarannosta **tiedot koulutuksen aloittamisesta**

- kattavampi tietosisältö kuin opiskelijavalintarekisterilaissa
- mukana kaikki perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisen koulutuksen lain alainen koulutus
- mahdollisuus rakentaa erilaisia raportteja, esim. kuntien mahdollista saada tieto kaikista oppivelvollisuus-ikäisistä, missä koulutuksessa ovat

13 § Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu

- Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu alkaa, **kun tehty ilmoitus (esim. jäänyt ilman opiskelupaikkaa perusopetuksen jälkeen, keskeyttänyt opinnot ilman uutta opiskelupaikkaa)**
- Asuinkunnan tehtävänä selvittää oppivelvollisen kokonaistilanne yhdessä tämän huoltajan kanssa ja ohjata
  - hakeutumaan koulutukseen
  - muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin
  - hakemaan tarvittaessa oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä
- **Laissa ei säädettäisi, mikä kunnan viranomaisen tätä tehtävää hoitaa**
- Tiedonsiirtoon ei ainakaan alkuvaiheessa mitään yhteistä järjestelmää
  - kuntakohtaiset menettelyt, miten ja mille taholle ilmoitus tehdään

14 § Opiskelupaikan osoittaminen

- **Asuinkunnan tehtävänä osoittaa opiskelupaikka, jos oppivelvollinen on koulukuntoinen** (-> ei ole hakenut oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä) ja ei ole vapaaehtoisesti hakeutunut koulutukseen
  - määräaika 2 kk asuinkunnalle tehdystä ilmoituksesta
- Osoitetaan opiskelupaikka soveltuvasta valmentavasta koulutuksesta
  - koulutuksen järjestäjä, jolla tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa
  - asuinkunta voi osoittaa opiskelupaikan myös (vapaaehtoisesti) järjestämässään tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa
  - **osoittaminen ei tarkoita sitä, että asuinkunnan tulisi itse järjestää koulutusta, vaan se voi osoittaa opiskelupaikan myös toisen kunnan alueelle, yksityiselle koulutuksen järjestäjälle ym., joilla valmentavan koulutuksen järjestämislupa**

14 § Opiskelupaikan osoittaminen

- Osoittamisessa otettava huomioon
  - alueen koulutustarjonta
  - oppivelvollisen erityisen tuen tarve
  - oppivelvollisen kodin ja oppilaitoksen välinen etäisyys ja kulkuyhteydet sekä
  - oppivelvollisen perusopetuslain 10 §:ssä tarkoitettu opiskelukieli
- Koulutuksen järjestäjän otettava vastaan sille osoitetut oppivelvolliset

15 § Oikeus maksuttomaan koulutukseen

- Pääsääntö: sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin täyttää 20 vuotta
- Tutkintoon johtava koulutus ei kuitenkaan ole maksutonta:
  - jos aloitettu sen kalenterivuoden jälkeen, kun täyttää 18 vuotta (ns. kaksoistutkinto maksuton, jos ammatillinen+lukio aloitettu alle 18-vuotiaana)
  - jos jo aiemmin suoritettu tutkinto

Pidennystä voi hakea yhden vuoden ajaksi seuraavilla perusteilla, jos ne ovat vaikuttaneet opiskeluaajan pidentymiseen

1. terveydellisiin tai muihin painaviin syihin liittyvä opiskelualan vaihto;
2. oppimisvaikeudet;
3. perusopetuksen jälkeisen valmentavan tai valmistavan koulutuksen suorittaminen; tai
4. perusopetuksen oppimäärän suorittamisen viivästyminen.

16 § Maksuttomuuden laajuus

- Osaamisen hankkimiseksi tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja –aineet
- Maksuttomia eivät ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat välineet
- Opintoretkien ym. maksuttomuus vielä selvittelyssä
  - perustuslain mukaan perusopetus = oppivelvollisuus on maksutonta
  - asiasta EOAK/1120/2018, 23.10.2019 -> sovellettava ainakin oppivelvollisten kohdalla

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Yhdistetään

- Perusopetuksen lisäopetus
- Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus
- Lukiokoulutukseen valmistava koulutus

Erillinen uusi laki

- opiskelijoiden keskeiset oikeudet ja velvollisuudet yhtenäistetään
- viittaussäännöksillä sovelletaan osin perusopetuslakia, lukiolakia ja ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia
- Koulutuksen järjestäminen edellyttää järjestämislupaa
- Rahoitusjärjestelmät säilyvät erillisinä, rahoitustaso yhtenäistetään

Valmentavan koulutuksen järjestäjät

- Koulutuksen järjestäminen edellyttäisi pääasiassa OKM:n myöntämää järjestämislupaa
- ammatillisen koulutuksen järjestäjät, lukiokoulutuksen järjestäjät ja yksityiset perusopetuksen järjestäjät voisivat hakea järjestämislupaa
- turvataan alueellinen saatavuus (ns. järjestäjäverkko)
- järjestämisluvan saaneella velvollisuus järjestää koulutusta alueen koulutustarpeen mukaisesti
- **Kunnat voivat lisäksi vapaaehtoisesti järjestää valmentavaa koulutusta**

Koulutuksen laajuus ja muodostuminen

- Valmentavan koulutuksen suoritus aika enintään 1 vuosi
- Koulutuksen laajuus 38 viikkoa, 25/29 tuntia opetusta ja ohjausta eri oppimisympäristöissä / opiskeluviikko
- Muodostuu koulutuksen osista
  - koulutuksen osien sisällöt määritellään Opetushallituksen laatimissa **koulutuksen perusteissa**
  - opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma hänen tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaisesti -> suorittaa vain ne koulutuksen osat, joita tarvitsee

Yksilölliset valinnat

Koulutuksen järjestäjän tarjottava mahdollisuus suorittaa kaikkia koulutuksen osia

- järjestää itse tai yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa

Opiskelijalla oltava mahdollisuus

- suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja tai ammatillisen perustutkinnon osia
- korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja
- vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan

Oikeus erityiseen tukeen

- Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
  - vastaa ammatillisen koulutuksen säännöstä
  - uusi tehtävä lukiokoulutuksessa
  - perusopetuksessa muuttaa vaikeasti vammaisten oikeuksia saada kuljetus- ja eräät muut palvelut koulutuksen järjestäjältä (vastaavat palvelut vammaispalvelulain nojalla)
- Jos perusopetuksessa tehty oppilaalle erityisen tuen päätös, tilanne tulee tarkistaa oppivelvollisen siirtyessä valmentavaan koulutukseen

Uusia ryhmiä koulumatkatuen piiriin

Maksuttomaan koulutukseen oikeutetut opiskelijat

- aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa
- ammattitutkintoon johtavassa koulutuksessa
- vapaan sivistystyön oppivelvollisille suunnatuilla linjoilla opiskelevat
- ”entiset” perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijat (uuden valmentavan koulutuksen käyttöönoton jälkeen)

Koulumatkatuen myöntäminen maksuttomaan koulutukseen oikeutetuille

Yhdensuuntaisen koulumatkan pituus vähintään 5 km (10 km)

- uusia tuensaajia arviolta noin 39 000 muualla kuin HSL-alueella

Ei alarajaa matkakustannuksille (54 euroa) • uusia tuensaajia arviolta noin 30 000 HSL-alueella

Ei omavastuuosuutta (43 euroa)

- koskee noin 36 000:ta nykyistä koulumatkatuen saajaa

Seutuliiikenteessä (Waltti-lippujärjestelmä) korvaus halvimman opiskelijalle myytävän lipputuotteen mukaan alle 10 km matkoilla (yli 10 km matkoilla korvaus perustuu OKM:n taksa-asetukseen)

KIITOS/TACK!

Valmistelua voi seurata

<https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM032:00/2019>

#oppivelvollisuus